

prof. Ewa Latkowska-Żychska
Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego
W Łodzi

Łódź 6 maja 2024r

Ocena rozprawy doktorskiej mgr. Barbary Mydlak sporządzona w związku z uchwałą Rady Wydziału Malarstwa i Rysunku Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu z dnia 17.04. 2019 r. o wszczętym przewodzie doktorskim w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Mgr. Barbara Mydlak przedstawiła do przewodu doktorskiego: rozprawę noszącą tytuł „dwa wspomnienia śmierci jednej matki” przekazaną tekstem, a ujętą dwoma zeszytami z podtytułami „wspomnienia” i „dopełnienie”.

Pięć wielkoformatowych obiektów zrealizowanych w oparciu o techniką ręcznego czerpania papieru. Obiekty tworzą poetycką instalację zaaranżowaną i sfilmowaną w realnych przestrzeniach domu rodzinnego autorki. Dom stał się przestrzenią rzeczywistą, wyobrażoną i miejscem symbolicznym do którego odnosi się cała dysertacja.

Oprócz filmu Barbara Mydlak załącza kolekcję fotografii dokumentujących proces tworzenia obiektów, jego sfinalizowanie oraz liczne detale materii użytych do realizacji prac. Dokumentacja części praktycznej jest przygotowana profesjonalnie.

Całość przedstawionej dokumentacji spina krótki życiorys i imponujący (liczący ponad 150 pozycji) spis osiągnięć artystycznych i dydaktycznych Barbary Mydlak ubiegającej się o tytuł doktora.

Wszystkie przedstawione materiały przygotowane zostały z niezwykłą starannością, przejrzystością i poczuciem estetyki co pozwoliło mi na sporządzenie poniższej recenzji.

*

Przedstawiona do przewodu doktorskiego rozprawa mgr. Barbary Mydlak nosząca tytuł „dwa wspomnienia śmierci jednej matki składa się z dwóch części zebranych podtytułami „wspomnienia” i „dopełnienie”.

„Wspomnienia” mają formę eseju o rytmicznej budowie, gdzie rytm opowiadania wyznaczony jest zróżnicowanymi w czasie opisami traumatycznego przeżycia autorki. Śmierć matki to przedstawione w eseju bolesne doświadczenie małej Barbary, które złożyło się na wieloletnią traumę artystki. Bibliografia, która wspomagała tę część rozprawy liczy 76 pozycji wydawniczych i publikacji internetowych. Odnosi się do wydawnictw dotyczących duchowości i aspektów wiary wywodzących się z kręgów religijnych i ludowych.

„Dopełnienie” jest rozwinięciem i próbą przedstawienia poruszanych zagadnień w oparciu o literaturę fachową i popularno-naukową liczącą tutaj 53 pozycje wydawnicze i publikacje internetowe wymienione w bibliografii. Ilość i jakość materiałów przytoczonej bibliografii świadczy o niezwykle zaangażowaniu autorki do zgłębienia poruszanych rozprawą zagadnień a także do zdobycia niezbędnej wiedzy.

*

Rytmiczne powtarzanie obrazów zapisanych w pamięci jest jak pukanie do jaźni, które u twórców domaga się sfinalizowania dziełami. To głęboka i prawdziwa motywacja wiodąca do sztuki. Jaką formę przybierze realizacja zależy od artysty, który ją kreuje.

Barbara Mydlak konsekwentnie kształtuje swoją wypowiedź. Dojrzałość języka literackiego przeplata się z dojrzałością realizacji plastycznych. Idąc w tę opowieść poznajemy dom, pokoje i ludzi jakby z za zasłon, które są zapowiedzią finału.

Najpierw przedstawiony jest dom, jako zwyczajne miejsce gdzie struktura rodzinna rozdzielona jest na cztery pokoje i kuchnię. Dom w oczekiwaniach dziecka, którym była wówczas Basia Mydlak okazuje się być emocjonalną pułapką. Zagnieżdża się w nim długotrwała, śmiertelna choroba matki. Czas dorastania dla Barbary jest zdominowany lękiem domowników, którzy zostają nam przedstawieni za pośrednictwem przestrzeni w których egzystują. Tłem wydarzeń sprowokowanych nieszczęściem staje się biblioteka pełna wydawnictw w których szukała Matka wyjścia z choroby. Są tam uwolnione po politycznym przełomie lat osiemdziesiątych (po latach cenzurowania) wydawnictwa świeckie i kościelne rozprawiające o duchu i cielesności w zależności od opcji jaką reprezentują. Czyta je nie tylko Matka, ale również potajemnie niedojrzała do ostatecznych rozważań córka Barbara. Na tę

literaturę nakładają się jeszcze lokalne wierzenia, radiestezja, zabobony i egzorcyzmy. Niestety wszystko jak w klasycznym dramacie zostaje sfinalizowane śmiercią Mamy i spektakularnym ceremoniałem pogrzebowym, który przybrał formę dramatycznego przedstawienia opartego o fizyczność śmierci i teatralność miejscowych Funeraliów. Obrazy tamtej sytuacji wdrukowawszy się boleśnie w pamięć prześladują autorkę, stając się źródłem niepokoju i nierozstrzygniętych dylematów duchowych.

*

Po latach traumy Barbara Mydlak wraca swoją dysertacją do tych wspomnień. Źródłem inspiracji stają się pamięć i dojrzała świadomość artystki, która dysponując już własną hierarchią wartości stara się oddzielać zabobony od ugruntowanych tradycją rytuałów pogrzebowych. Barbara śledzi genezę rytuałów, które miały pomóc nie tylko zmarłym, ale też przez nich osieroconym, ale nie akceptuje tych, które przybierają przesadzoną, okrutną i fizycznie niestrawną formę. W tekstach Barbary Mydlak refleksje nad tą bolesną sytuacją prowadzone są ze zrozumieniem jak i delikatną ironią. Dojrzałość artystki poszukuje przeciwnych, nowych form. W dziele Barbary Mydlak magia, która towarzyszy sztuce nie zostaje zagubiona. Tekst wzrusza. Całość przedstawia dzieła oparte o wysoką świadomość wykonawczą oraz biegłe opanowanie warsztatu. Dotyczy to zarówno formy opisowej jak realizacji opartej o materię czerpanego papieru.

*

Realizacja plastyczna jest ujęta formą parateatralnej instalacji, współgrającej z przestrzenią. Każdy pokój domu Barbary otrzymuje zasłonę-kotarę powołaną z materii będącej nośnikiem traumatycznej pamięci miejsca. Prezentacja domu i jego przestrzeni jest scalona filmem. Zasłony-kotary będące finalnym dziełem współgrają w dramacie budując nastrój tajemnicy, powagi a także ciekawości, którą zaspakaja autorka opisując swoje działania również od strony technologii wykonawczej. Są tam wymienione komponenty roślinnej pulpy budującej przekaz treści: zioła od wszelakich chorób (które wciąż pachną), kwiaty z radosnych kościelnych procesji i kwiaty z wieńców pogrzebowych, igliwie z lasu, który Barbara posadziła ze swoją Mamą i włókna z ubrań, które później nosiła na jej pogrzebie. Są tam poza roślinami sól mająca magiczną moc działania przeciwko zepsuciu a także воск ze świec i gromnic. Wszystko to splata się w spektakularną, zagadkową materię pełną

niezaprzeczalnej urody, z której autorka potrafi skonstruować przekaz. Każdy pokój jak jeden akt sztuki niesie swoją historię. Wszystko splata się z opowieścią zawartą w dysertacji. Użyte materiały są jak aktorzy spektaklu. Pojawiają się w części opisowej by rozwinąć swoje role w dziele plastycznym. **Umiejętności warsztatowe autorki, jej wrażliwość i dążenie do siły przekazu powołują dzieła wywodzące się z jednej technologii czerpania sitem z roślinnej pulpy, a egzemplifikują różnorodność, która jest w stanie udźwignąć poetycki przekaz. Użycie tych materiałów jest nowatorskie i stanowi autorską technikę wynalezioną przez Barbarę Mydlak. Te działania popiera proces badawczy, który jest prowadzony równolegle z kreacją plastyczną. Kreacja plastyczna jest dojrzałym ugruntowanym wiedzą działaniem potrafiącym rozbudzać wyobraźnię. Uwolniona w procesie przetwarzania materia stwarza odniesienia ugruntowane w naturze, a jednak powołuje zupełnie nowe światy i to od detalu do monumentalnych rozwiązań.** W sztuce Barbary Mydlak nie ma dosłowności. Autorka całością swojej rozprawy podejmuje wielopłaszczyznową próbę uwolnienia się od traumy. Przedstawiona do mojej oceny dysertacją jest zwięźceniem tych starań. Słowo arteterapia nasuwające się automatycznie do „dwóch wspomnień śmierci jednej matki” w moim odczuciu zubożyło by bardzo moją o nim opinię, chociaż doceniam aspekt terapeutyczny powołanego dzieła.

Ostatnie wspomnienie śmierci ma formę bezpośredniego przesłania do Matki. Pełne jest miłości, zrozumienia i czułego szacunku. Uwalnia autorkę od traumy, a nas skłania do zadumy jaką wywołuje ten rodzaj sztuki, którego refleksje długo w nas pozostają.

*

Twórczość Barbary Mydlak jest komentarzem zakorzenionym w pytaniach i poszukiwaniach odpowiedzi o duchowość i fizyczność świata, w którym egzystujemy. Świadczą o tym przedstawione dokumentacją inne dzieła artystki. Z całej dokumentacji widać wielokierunkowość, która czerpiąc z jednego źródła wykonawczego jakim jest papier ręcznie czerpany działa w wielu kierunkach odsłaniając jego nieograniczone środki wyrazu. Przykładem niech będą „dzienniki żałobne” ujęte cyklem pamięci: jeden dzień równa się jedna kartka z zapisem obrazu światła. Te powołane techniką czerpania papieru obrazy wnoszą odniesienia zarówno do makro jak i do mikro struktur budowy świata. Można odnaleźć ich analogie w przestrzeniach kosmicznych jak i w budowie komórek. To głębokie rozważania na temat miejsc egzystencji ludzkiej odczytywane i rozumiane pod każdą szerokością geograficzną. „Dzienniki żałobne” zostały włączone do międzynarodowej kolekcji zbiorów Zhejiang Art Museum, Hangzhou w

Chinach po wystawie „The Splendid Languages of Paper: Contemporary art On Chinese Papermaking Culture “ w której Barbara Mydlak brała udział w 2019 roku.

Oryginalność plastycznych kreacji i jakość wykonawcza poparta doświadczeniami warsztatowymi jest źródłem sukcesów autorki, które czynnie kształtują jej karierę artystyczną i dydaktyczną. Jej osiągnięcia są udokumentowane udziałem w licznych formach działalności twórczej. To nie tylko indywidualne wystawy i udział w prestiżowych wystawach zbiorowych w Polsce i za granicą. Należą do nich również stypendia twórcze, rezydencje, wykłady, sympozja, prace badawcze a nawet członkostwo jury. (Członkini Jury *III Biennale Tkaniny Artystycznej* w Poznaniu w 2021r). Obszar działania Barbara Mydlak jest związany z wieloma dziedzinami. Doktorantka formułuje swoją wypowiedź twórczą również filmem i fotografią a ostatnio działaniami performatywnymi tworząc w przestrzeniach wystawienniczych, na oczach publiczności swoje monumentalne, proekologiczne realizacje.

*

Artystka prowadzi działalność wystawienniczą i edukacyjną w wielu krajach. Biegle posługuje się językiem angielskim. Jest empatyczną osobą, która potrafi zjednywać ludzi wokół wspólnych działań. To jest niezbędne nie tylko w działalności dydaktycznej, ale pozwala współdziałać w realizacji zadań wymagających koordynacji. Przykładem jest landart w otwartej przestrzeni Włoch upamiętniająca miejsce permanentnej niezgody, sporów historycznych i walk. Barbara Mydlak zbudowała tam otwierającą przestrzeń aleję z uschniętych, martwych drzew, która otwierając pejzaż prowokuje do ostatecznych refleksji. B#Side War vol. 6 / 2020, IoDeposito, Venezia Giulia, Gorizia, Oslavia, Włochy (2020)

Siłą jej twórczości są pytania i poszukiwania odpowiedzi, które bliskie ludziom pod różnymi szerokościami geograficznymi w konsekwencji, prowadząc do rozumienia sztuki.

*

Spis dorobku artystki liczy około 150 pozycji. Pozwalam sobie przytoczyć kilka z nich:

OSIĄGNIĘCIA DYDAKTYCZNE

COAL PRIZE 2023, Musée de la Chasse et de la Nature, Paryż, Francja
(06.12.2023)

Zaproszenie przez Tsinghua University w Pekinie do wygłoszenia przemówienia podczas Międzynarodowej Konferencji
The New Crafts International Emerging Artists Group Exhibition & Symposium "The warp and weft's boundary and future", Tsinghua University, Academy of Arts & Design, Pekin, Chiny (04.01.2020)

Asystentka w Pracowni Projektowania Tkaniny, Wydział Wzornictwa, Akademia Sztuki w Szczecinie, Polska (2019 - 2021)

Praktyka dydaktyczna w I Pracowni Tkaniny Artystycznej, Wydział Malarstwa i Rysunku, Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, rok. akad. 2017/2018

Przeprowadzenie międzynarodowych warsztatów technik czerpania papieru z włókien roślinnych w Taimei Educational Foundation, Pingtung County, Pingtung, Tajwan, 2018

OSIĄGNIĘCIA BADAWCZE

Realizacja międzynarodowego projektu badawczego pt. „*Dialogues*” w Pier-2 ART Center, Kaohsiung City, Tajwan, 2018

Autor i koordynator projektu badawczego Koła Naukowego Pracowni Papieru – „*Opracowanie optymalnych metoda barwienia papieru ręcznie czerpanego*”, projekt dofinansowany przez MKiDN, Łódź, 2016

OSIĄGNIĘCIA ARTYSTYCZNE

WYSTAWY INDYWIDUALNE:

I only count sunny hours, Barbara Mydlak i Yann Deval, BLANCO, Gandawa, Belgia
(09.11-19.11.2023)

Wake, BLANCO, Gandawa, Belgia (16.07-23.07.2023)

Gates, wystawa i inauguracja w plenerze, zorganizowane przez loDeposito, B#Side War Festival, Oslavia, Włochy
(otwarcie / 17.09.2020 / praca zainstalowana w przestrzeni publicznej na granicy Włoch i Słowenii)

Dzienniki żałobne, Galeria Jak, Poznań, Polska (20.04.2018-11.05.2018)

WYSTAWY ZBIOROWE:

Ogólnopolski Przegląd Sztuki Książki, Galeria Neon I Galeria Sztuka na miejscu, Wrocław, Polska (04.11-14.11.2022)

International Paper Art Biennial 2022, Den Breughel Cultural Center, Haacht, Belgia (25.03-03.04.2022)

THE SPLENDID LANGUAGES OF PAPER: CONTEMPORARY ART ON CHINESE PAPERMAKING CULTURE, Zhejiang Art Museum, Hangzhou, Chiny (09.08-19.09.2019)

The 6th Riga International Textile and Fiber Art Triennial Tradition & Innovation, The Latvian National Museum of Art, Ryga, Łotwa (06.06.2018–09.09.2018)

5th International Triennial Textile Art of Today, Danubiana Meulensteen Art Museum, Bratislava, Słowacja (08.09-11.11.2018)

STYPENDIA:

Stypendium dla najlepszych doktorantów, Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu (2017/2018) , (2019/2020)

Stypendium Instytutu Adama Mickiewicza „Kultura polska na świecie” (2017)

Stypendium Rektora dla najlepszych studentów, Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi (2015/2016)

Nagroda Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za wybitne osiągnięcia artystyczne (na rok 2014/2015)

NAGRODY, WYRÓŻNIENIA, NOMINACJE:

Srebrny medal, *PRIME TIME 2017* - Najlepsze Dyplomy Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi, Łódź (2018)

GRAND PRIX, *I Biennale Tkaniny Artystycznej*, Wystawa Główna, Galeria Jak, Poznań (2017)

Nominacja do nagrody im. Jana Machulskiego w kategorii najlepszy polski film animowany, Warszawa (2015)

Wyróżnienie w 16 Międzynarodowym Festiwalu Filmowym „Kochać Człowieka”, Oświęcim (2014)

*

Konkluzja

Motywacją działań Barbary Mydlak jest imperatyw leżąca w najlepszych tradycjach sztuki.

Umiejętności autorki poparte wieloletnią pracą nad warsztatem, jej wrażliwość i dążenie do klarowności wypowiedzi powołują dzieła o wyjątkowej sile przekazu. Niewątpliwym osiągnięciem jest fakt, że jej papiery wywodzące się z jednej technologii czerpania sitem są posłuszne woli artystki, zróżnicowane a jednocześnie otwarte na interpretacje. Uwolniona w procesie przetwarzania materia stwarza ugruntowane w naturze odniesienia, a jednak zupełnie nowe światy i to od detalu do monumentalnych rozwiązań. W przedstawionej do mojej oceny dysertacji dojrzałość języka literackiego przeplata się z dojrzałością realizacji plastycznych, jednak siła całości jest skondensowana wokół wyrazu plastycznego, co jest przeciwstawne do popularnych w obecnych czasach prezentacji, gdzie częstokroć opisy górują nad wątkiem przekazem plastycznym. W moim przekonaniu przedstawiona mojej ocenie praca doktorska prezentuje twórcę wyjątkowego, artystkę działającą w wielu przestrzeniach sztuki i odpowiedzialnego dydaktyka. Z całym przekonaniem **popieram wniosek o nadanie tytułu doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki mgr. Barbarze Mydlak.**